

2021-10-28
A2021/02053

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheten för familjerätt och
föräldraskapsstöd
Box 35
931 21 Skellefteå

Uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext.

MFoF ska delredovisa uppdraget i form av en handlingsplan för myndighetens arbete senast den 28 april 2023. Delredovisningen ska även omfatta en beskrivning av hur medelsfördelningen till utvecklingsarbeten ska gå till. Slutredovisning ska lämnas senast den 28 mars 2025 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet med kopia till Socialdepartementet).

Bakgrund

Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på patriarkala och heteronormativa föreställningar och unga kvinnor och flickor samt hbtqi-personer är särskilt utsatta.

Stöd i föräldraskapet är en viktig insats från samhällets sida för att undvika ojämlikhet och negativa utfall för barn och unga. Enligt regeringen ska föräldraskapsstödet bidra till ett jämställt föräldraskap, vilket regeringen tidigare har uttryckt i både den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (Skr. 2016/17:10) och den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd (S2018/04678). Föräldraskapsstödjande insatser kan, under rätt omständigheter, motverka normer som rättfärdigar hedersrelaterat våld och förtryck och erbjuda alternativ till repressiv uppfostran. Åtgärder som syftar till att upptäcka risker för eller förekomst av våld utgör också viktiga delar i ett brottsförebyggande arbete.

Regeringen tillsatte den 29 april 2021 en särskild utredare som ska lämna förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under de kommande tio åren. Strategin ska adressera de många olika former av våld som barn och unga i olika åldrar kan utsättas för idag, t.ex. våld i ungas partnerrelationer, sexuellt våld, våld mellan barn och hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat anser regeringen att det våldspreventiva arbetet behöver förstärkas, både vad gäller att förebygga att barn utsätts av vuxna och för att förebygga våld mellan barn. Det kan handla om att stärka myndighetssamverkan eller om föräldraskapsstödjande insatser eller om riktade insatser till de som utsätter barn för våld. I utredarens uppdrag ingår därför bland annat att lämna förslag på hur det våldspreventiva arbetet kan stärkas för att i större utsträckning förebygga, upptäcka och bekämpa alla former av våld mot barn och unga. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2022.

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län (nedan nationella kompetensteamet) har framfört att det finns aktörer och myndigheter som känner osäkerhet kring att arbeta med frågor rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns därför behov av att befintliga föräldraskapsstödsprogram anpassas och utvecklas så att de i högre grad passar de varierande behov som kan finnas när det gäller universellt och riktat stöd till föräldrar för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Nationella kompetensteamet har vidare konstaterat att det finns ett stort behov av ytterligare kunskap och utvärdering kring vad som är lämpligt och får effekt när det gäller information och andra typer av stöd till föräldrar (Utveckling av program för våldsförebyggande arbete med föräldrar, 2018). Mot den bakgrunden bedömer regeringen att det är angeläget att tidiga våldsförebyggande insatser riktade mot föräldrar i hederskontext utvecklas och att arbetssätt och metoder för föräldraskapsstöd som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck identifieras och sprids till relevanta aktörer. Länsstyrelsen konstaterar dessutom att hedersproblematikens kollektiva karaktär gör att det inte är tillräckligt att skapa förändring hos enskilda föräldrar utan att det krävs insatser på flera olika nivåer för att skapa ett sammanhang där en förändring på individnivå i större utsträckning möjliggörs.

Nationella kompetensteamet bedömer vidare att för att nå ut brett till föräldrar behöver information och stöd finnas tillgängligt i verksamheter där föräldrar redan finns. Nationella kompetensteamet ser att befintliga verksamheter som på olika sätt och vid olika tidpunkter träffar föräldrar, behöver få tydligare ansvar och roller i arbetet med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstämpning. Det kan handla om allt ifrån skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård, kommuners ordinarie föräldraskapsstödsprogram, till samhällsinformation och SFI. Vidare behöver stödet anta olika former samt anpassas till föräldrarnas olika förutsättningar och behov. Kommunerna har genom socialtjänstlagen en skyldighet att tillgodose särskilda behov av stöd och hjälp hos barn och unga och deras familjer. Inom barnhälsovården bedrivs föräldraskapsstöd i enlighet med Barnhälsovårdens nationella program, det arbetet är dock inte lagstadgat.

MFoF har i uppgift att bedriva och främja ett kunskapsbaserat arbete och ansvara för kunskapsförmedling bland annat av förebyggande insatser inom föräldraskapsstöd. Myndigheten har ett pågående uppdrag om att ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd, för att bidra till att förebygga barns och ungas brottslighet. Uppdraget ska redovisas den 31 januari 2022. Detta uppdrag och uppdraget om att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext avses komplettera varandra.

Närmare om uppdraget

I syfte att ytterligare främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext uppdrar regeringen åt MFoF att:

- Inhämta kunskap från nationell och internationell forskning samt praktik inom föräldraskapsstöd som bedöms ha förebyggande effekter avseende hedersrelaterat våld och förtryck.
- Identifiera och utveckla arbetssätt och metoder för föräldraskapsstöd som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, både för universellt och riktat stöd. Arbetssätten och metoderna ska syfta till att minska riskerna för att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

- Identifiera hur arbetssätt, metoder och kunskap kan spridas till relevanta aktörer för att bättre nå ut till målgruppen, samt hur dessa kan implementeras, följas upp och utvärderas.
- Identifiera metoder att följa i vilken utsträckning föräldraskapsstöd når familjer som lever i hederskontext.
- Se över samordningen mellan föräldraskapsstödjande aktörer som riktar sig till föräldrar i hederskontext samt ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas för att på bästa sätt nå ut till målgruppen.
- Från och med 2023 fördela medel till förebyggande och uppföljbara utvecklingsarbeten inom föräldraskapsstöd vilka genomförs av aktörer som verkar i kommuner som har behov av att stärka arbetet när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdraget ingår att besluta om hur medlen ska fördelas. Dessa utvecklingsarbeten bör om möjligt koordineras med förslagen i regeringsuppdraget om att ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd (S2020/09554).

Myndigheten ska när det är tillämpligt ansvara för genomförandet av åtgärderna. I de fall ansvaret för åtgärden ligger hos andra aktörer ska myndigheten arbeta för att främja genomförandet.

MFoF ska inom ramen för uppdraget inhämta kunskaper och erfarenheter från Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Delegationen mot segregation, Folkhälsomyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelsen i Örebro län, Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för stöd till trossamfund, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering och Statens skolverk. MFoF ska även inhämta kunskap och vid behov föra dialog med Utredningen En uppväxt fri från våld (A 2021:02) och andra berörda myndigheter, regioner, kommuner samt organisationer inom civilsamhället. Särskilt fokus ska ligga på aktörer som verkar lokalt nära familjer, t.ex. mödra- och barnhälsovården, BUP, elevhälsan och öppna förskolan.

Inom ramen för uppdragets genomförande ska MFoF säkerställa barns och ungas delaktighet. Barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), särskilt barnets rätt till skydd mot våld och övergrepp (artikel 19), barnets bästa (artikel 3) och barnets rätt till åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd (artikel 12), ska beaktas. Även Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet ska vara en utgångspunkt för uppdraget. Vid

genomförandet av uppdraget ska MFoF vidare beakta utsattheten och behoven hos personer med funktionsnedsättning och hos hbtqi-personer.

Regeringen beräknar att totalt 2 500 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2022 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget. Regeringen avser att avsätta medel för uppdraget för 2023 och 2024, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Helena Hagelberg

Kopia till

Barnombudsmannen
Brottsförebyggande rådet
Delegationen mot segregation
Folkhälsomyndigheten,
Jämställdhetsmyndigheten
Länsstyrelsen i Örebro län
Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för stöd till trossamfund
Polismyndigheten
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
Statens skolverk
Statsrådsberedningen/ SB SAM/SB FCK/internrevisionen
Arbetsmarknadsdepartementet/A/RS/IAS/MRB
Finansdepartementet/BA/SFÖ
Kulturdepartementet/CSM
Justitiedepartementet/KRIM/PO
Socialdepartementet/FS/SOF
Utbildningsdepartementet/S
Arbetsmarknadsutskottet
Kammarkollegiet